

EUdd

roman o neoliberalnom kapitalizmu i punku koji je jedino rješenje

PROLOG

“Što se čuje novo u gradu?”

“Loše vijesti, sve je gore. Pala je “kiša” dionica, ima ih za kupiti sve više i vrijede sve manje. Sad ih možeš kupovati na metre.” Kaže Lars svojim čudnim skandinavskim smislom za humor.

”Tko je sada na redu?”

“Od jačih Lehman i Henderson. To nije sve što mi je pričao analitičar iz centralne banke.”

“Lehman poznaje cijelo tržište kao svoj džep, ne mogu vjerovati da je on došao u tu situaciju. On je uvijek znao kome što treba.”

“Pa i vi također dobro poznajete tržište Winfried.”

“Ja imam cijeli ovaj kontinent u glavi. Već trideset godina promatram svaku novu firmu koja je došla trgovati ovdje. Danas mogu gotovo pouzdano reći za sve koji pokreću posao da li će se održati ili neće. Vjeruj mi Lars, moje mišljenje nešto vrijedi, ali ja za Lehmana stvarno nisam očekivao da je u *takvoj krizi*.”

“Loši krediti su ga uništili, sad su mu vjerovnici blokirali svu imovinu.”

Razgovor se razvezao među dvojicom prijatelja s posla, Larsom i njegovim starijim kolegom, Winfriedom Burgerom koji ga je i doveo na ovo visoko mjesto u najvećoj europskoj multinacionalnoj korporaciji, gdje mu je bio i neformalni mentor. Skandinavac Lars je jutros bio na sastanku u gradu gdje se susreo s nekim moćnim prijateljem bankarom s kojim je u povjerenju pričao o posljedicama ovog, dosad najskupljeg bankrota među investicijskim bankarima.

“Dvadesetak fondova i tvrtki propast će odmah, a koliki će još nastradati zbog tih bankrota, to će se tek vidjeti. U svakom slučaju destabilizirali su i našu kompaniju. I mi smo u ovom času insolventni ali valjda će se to riješiti.” Izvijesti Lars na svoj uobičajeni statističarski način.

Čak i kad stvari djeluju loše, neizrecivo loše za menadžere u financijskoj kompaniji, uvijek je dobro imati kolegu poput Larsa. Nekog smirenog čovjeka koji ne paničari oko loših rezultata nego sve to može sročiti u suhe statističke podatke. Kad se negativne brojke prikažu na takav hladno racionalan način, odmah nekako ne izgledaju baš tako grozno.

A otkad su počeli propadati hipotekarni krediti u Americi, nitko više ne trguje gotovim novcem ni u Europi. Američka ekonomska kriza naglo se proširila svijetom i sada gotovo nijedna banka ne želi davati bilo kakav rizičniji kredit. Kad se cijelo tržište klima svi koji su na njemu počnu strahovati da će još neka od visoko zaduženih kompanija i fondova bankrotirati. Sad tek shvate da to baš nije isto što i bezbrižna igra bacanja kocki na tabli monopolyja.

A znate već onu simboličnu priču koju bogati ameri zabrinuti za stanje svog bankovnog računa uvijek ponavljaju: ocean je velik, naš brod je luksuzan, ali ledeni brijeg je na putu... i onda ti se desi, ako ne paziš što radiš.

Svaka kriza na tržištu zapravo tako izgleda. Cijelu večer mirno plešete sa svojom ljubavnicom na elegantnom podiju rezerviranom za bogataše, a onda u sljedećem momentu tlo se zatrese i počne naginjati. Gubite ravnotežu kao da vam se sve izmiče pod nogama.

Jest da su ti ljudi iz financijsko investicijskog sektora nepristojno bogati u odnosu na većinu drugih, ali ima trenutaka kad ni njima nije lako.

Još uvijek sa zabrinutim izrazom na licu, Winfried isključi računalo i otiđe do lifta, ostavljajući svog pomoćnika i dalje zadubljenog u one svoje statistike i algoritme koji bi navodno trebali poboljšati korporativno donošenje odluka.

Nekih bi se dana Winfried gurao kroz tu gužvu na poslu, nestrpljiv da što prije dođe do svog radnog stola i uhvati u koštac s problemom o kojem je razmišljao cijelu noć, ali sad se osjećao iscijedenim. Oslabili su ga fizički i mentalno ova napetost i adrenalin posljednjih nekoliko mjeseci.

Portugalac, glavni izvršni menadžer korporacije još nije odgovorio na njegove prijedloge promjena koje bi trebale poboljšati stratešku politiku poslovanja. A kroz drugačije ponašanje onda i imidž tvrtke u javnosti. Svi znaju za te prijedloge, izložio ih je najprije na glavnom odboru, a onda i poslao nadređenima, glavnom izvršnom i zamjeniku u pisanom obliku. Winfried Burger krenuo je sad iz svog briselskog radnog mjesta u Rue de Flandre, kroz dugačku aveniju Rue de la Loi na dogovoreni sastanak s Portugalcem. Njegova budućnost u kompaniji je neizvjesna i jedva naslućuje što bi tamo mogao čuti.

A znao je dobro što se vani odigrava; pratio je već godinu dana veliku borbu kompanije za opstanak na tržištu proizvođača. Azijska konkurencija iz mjeseca u mjesec ruši proizvodne pogone ovog golemog koncerna, koji će već možda za manje od desetak godina biti prepolovljen, prodan nekome ili možda sasvim nestati. Što god radili i pokušavali, Azijati su uvijek trideset posto jeftiniji. Ispada da je isplativije ulagati u njihov posao nego u svoj vlastiti. Prošla je već druga godina otkako je EU d.d. proširio proizvodnju informatičkog hardvera u istočnoj Europi, investirao velike novce za nove strojeve koji bi pojeftinili proizvodnju. Za to vrijeme odjel istraživanja i razvoja stvorio je novu tehnologiju i zaštitio nove patente, računajući da će proizvodnja i izvoz opet porasti.

Ali nije, a ne vidi se ni skori izlaz iz ovog negativnog trenda.

Zbog zaduživanja u proizvodnji narasli su troškovi umjesto zarade. Potom su zaredali štrajkovi sindikata širom Europe i počela je padati potrošnja. Firme kćeri EU-a zbog svega toga zapadaju u dugove, a neke su i već propale.

Burger već duže vremena razmišlja o tome da proda sve svoje dionice tvrtke u kojoj radi i povuče se iz ovog posla. Želi neko vrijeme živjeti od ušteđenog novca rentijerski život u miru, podalje od menadžerskog stresa, sve dok ne odluči što će dalje. Sam pokrenuti neki posao ili se kandidirati na neko drugo menadžersko mjesto. Njegove dosadašnje poslovne reference su više nego dobre i za jednu i za drugu mogućnost.

Međutim Nijemac bi radije želio ostati u ovoj kompaniji. On je i previše poznat korporativni menadžer i njegova smjena ili odlazak, odjeknula bi u širem poslovnom svijetu kao glavna negativna vijest dana. Ne samo da bi mu bilo teško započinjati sve opet iznova, nego je ovdje stekao i vrlo ugledan status u upravnom odboru tvrtke. Iskrene prijatelje koji će ostati na njegovoj strani, čak i ukoliko dođe u sukob sa samim top menadžmentom. Sve njih ne želi napustiti i prepustiti nekom drugome.

Došao je nešto ranije od zakazanog termina u glavno sjedište svoje multinacionalne korporacije, zgradu koja dominira okolicom u najdužoj aveniji centra Brisela i najavio se tajnici CEO-a (glavnog izvršnog menadžera). Gospođa u službenom, decentnom, smeđem vunenom džemperu i dugoj crnoj haljini obavijesti ga da je gospodin Jose u svom uredu i da upravo telefonski obavlja neke poslove prije nego će ga primiti na razgovor. Dojam o njezinoj neutralnoj ozbiljnosti i nesklonosti bilo kakvim opuštenim šalama, a još manje tračevima o tome što šef sada radi, još su više pojačavale stroge tajničke naočale pravokutnih rubova koje uvijek nosi.

Tamo u čekaonici Winfried Burger susretne svog starog prijatelja s posla, JP-a (punim imenom Jean-Philippe) i dok čeka svoj termin počne pričati s njim na engleskom.

To mu je malo popravilo raspoloženje ali i jedan i drugi biznismen sada više glume srdačnost i bezbrižnost dok pričaju o starim zgodama s posla, nego što se doista tako osjećaju. Obojica su došli na razgovor kod šefa svoje kompanije i bez obzira što zarađuju milijunske godišnje plaće, bonuse i zarade od udjela u dionicama, bez obzira na sve to što primaju kao važni članovi upravnog odbora, sad se osjećaju baš kao početnički stažisti. Pripravnici od kojih će samo jedan zadržati posao u ovoj firmi.

„Wini ako se bojiš rizika, evo ti moj savjet,” JP govori samopouzdanim tonom kad komentira aktualnu situaciju s investicijama, „ja mislim da to doista *jest* rizik, ako za taj posao zna cijela Europa. I ja sam se htio ubaciti u tu trgovinu, ali što ako tamo zateknem sve njih? Čuo sam da su se svi navukli u to u isto vrijeme kad i ja, a sada hoće jedan drugog zeznuti. I onda nek se desi da svi istovremeno i naglo žele prodati. Cijena će previše pasti.”

„Dakle ti ne bi ulazio sa mnom?” upita Winfried.

„Ti slobodno pokušaj ali ja radije ne bih riskirao. Sjeti se da je dovoljno da se promijeni valutni tečaj na drugu stranu i već si u minusu, stari moj. Sad je usko tržište.”

„Mislim da griješiš JP. Zaradio bi na bilo koji način ako se osiguraš hedgingom, i to s malo rizika obzirom na način trgovanja. Ja sam mislio ići sa osamsto tisuća, a 500 mogu dati odmah.”

„Toliko mogu i ja u kešu, kad bih htio,” odgovori mu Francuz, „a za ostalo bih izdao mjenice ako ne prikupim na vrijeme, ali ja u takav posao sada doista nemam povjerenja...”

Bez obzira na tržišne krize koje su se i dosad pojavljivale, Winfried Burger, poslovni čovjek u petom desetljeću svog života dosad je uvijek nastojao izbaciti iz svog života bilo kakve emocije i sentimentalnost. Bilo što drugo što bi omelo njegovo racionalno donošenje poslovnih odluka, ono s čime će stvoriti dovoljno bogatstva da osigura sebe, svoju djecu i daljnje potomke. Tek će se nakon toga, kad mu bude dosta, mirno nasititi uživanja u ostatku života.

Ženio se i rastajao isto tako mudro i proračunato, kao što je i s investiranim novcima špekulirao hladne glave. Zavodio je one žene koje bi mu bile jeftinije od plaćenih ljubavnica i naviknuo se na takav stil života.

Ponekad se gotovo kao financijski mogul poigravao sa svojim brojnim ljubavnicama, ali sad je osjećao izvjesnu nelagodu što mu ne polazi za rukom svu svoju dušu i pamet koncentrirati na poslove. To mu je dosad uvijek uspijevalo, dok je živio u svojoj uskoj egoističkoj egzistenciji. A sad kao da mu je srce puno tih sablasti prošlih života.

Njegova zadnja nevjenčana žena, više mu ne diže tlak otkada živi u Zagrebu. Očito je zadovoljna životom tamo i vjerojatno si je našla kakvog zgodnog frajera, kad se više ni na što ne žali.

Ubrzo potom iz šefovog ureda iziđe tajnica i prekine njihov poslovno privatni razgovor. Prvi kojem se obratila je Winfried.

„Herr Burger, evo gospodin Jose čeka da vas primi.“

„Hvala.“

Winfried Burger krene sigurnim korakom u ured šefa kompanije, dok Francuz ostane čekati. Samo mu rukom mahne i dobaci jedno iskreno „Bonne chance“.

Nijemac je odlučio već unaprijed što će učiniti. Kakva god da je odluka, neće se dati isprovocirati...